

Demografisk analys: Barnafödande i nya relationer 2013:2

BE0701

I denna beskrivning redovisas först allmänna uppgifter om undersökningen samt dess syfte och historik. Därefter redovisas undersökningens innehåll och tillförlitlighet samt hur den genomförs och hur man kan ta del av resultaten. Genom att klicka på en rubrik i innehållsförteckningen kommer man direkt till aktuellt avsnitt.

Innehållsförteckning

A	Allmänna uppgifter.....	2
A.1	Ämnesområde.....	2
A.2	Statistikområde.....	2
A.3	SOS-klassificering.....	2
A.4	Statistikansvarig.....	2
A.5	Statistikproducent.....	2
A.6	Uppgiftsskyldighet.....	3
A.7	Sekretess och regler för behandling av personuppgifter	3
A.8	Gallringsföreskrifter	3
A.9	EU-reglering	3
A.10	Syfte och historik.....	3
A.11	Statistikanvändning.....	4
A.12	Uppläggning och genomförande.....	4
A.13	Internationell rapportering.....	4
A.14	Planerade förändringar i kommande undersökningar	4
B	Kvalitetsdeklaration.....	5
B.0	Inledning	5
B.1	Innehåll	5
1.1	Statistiska målstorheter	5
1.1.1	Objekt och population.....	5
1.1.2	Variabler.....	5
1.1.3	Statistiska mått	5
1.1.4	Redovisningsgrupper.....	6
1.1.5	Referenstider	6
1.2.	Fullständighet.....	6
B.2	Tillförlitlighet.....	6
2.1	Tillförlitlighet totalt.....	6
2.2	Osäkerhetskällor.....	6
2.2.1	Urval.....	6
2.2.2	Ramtäckning	6
2.2.3	Mätning	7
2.2.4	Svarsbortfall	7
2.2.5	Bearbetning	8
2.2.6	Modellantaganden	8
2.3	Redovisning av osäkerhetsmått.....	9

<i>B.3</i>	<i>Aktualitet</i>	9
3.1	Frekvens	9
3.2	Framställningstid	9
3.3	Punktlighet	9
<i>B.4</i>	<i>Jämförbarhet och sam användbarhet</i>	9
4.1	Jämförbarhet över tiden	9
4.2	Jämförbarhet mellan grupper	9
4.3	Sam användbarhet med annan statistik	9
<i>B.5</i>	<i>Tillgänglighet och förståelighet</i>	10
5.1	Spridningsformer	10
5.2	Presentation	10
5.3	Dokumentation	10
5.4	Tillgång till primärmaterial	10
5.5	Upplysningstjänster	10

A Allmänna uppgifter

A.1 Ämnesområde

Ämnesområde: Befolkning

A.2 Statistikområde

Statistikområde: Befolkningsframskrivningar

A.3 SOS-klassificering

Tillhör (SOS): Nej

För undersökningar som ingår i Sveriges officiella statistik gäller särskilda regler när det gäller kvalitet och tillgänglighet, se Förordningen om den officiella statistiken (2001:100).

A.4 Statistikansvarig

<i>Myndighet/organisation:</i>	Statistiska centralbyrån
<i>Postadress:</i>	Box 24 300, 104 51 Stockholm
<i>Besöksadress:</i>	Karlavägen 100, Stockholm
<i>Kontaktperson:</i>	Lotta Persson
<i>Telefon:</i>	08-506 94 211
<i>Telefax:</i>	08-506 94 772
<i>E-post:</i>	demografi@scb.se

A.5 Statistikproducent

<i>Myndighet/organisation:</i>	Statistiska centralbyrån
<i>Postadress:</i>	Box 24 300, 104 51 Stockholm
<i>Besöksadress:</i>	Karlavägen 100, Stockholm
<i>Kontaktperson:</i>	Karin Lundström, Lotta Persson
<i>Telefon:</i>	08-506 94 187, 08-506 94 996
<i>Telefax:</i>	08-506 94 772
<i>E-post:</i>	demografi@scb.se

A.6 Uppgiftsskyldighet

Uppgiftsskyldighet föreligger inte enligt lagen om den officiella statistiken (SFS 2001: 99). Studier inom demografisk analys baseras till stor del på uppgifter från Registret över totalbefolkningen (RTB), som i sin tur bygger på uppgifter som Skatteverket levererar från folkbokföringen. Många av de variabler som används i analyserna används även i befolkningsstatistiken och enligt förordningen om den officiella statistiken, SFS 2001:100, ska Skatteverket lämna de uppgifter som behövs för befolkningsstatistiken till SCB.

A.7 Sekretess och regler för behandling av personuppgifter

I myndigheternas särskilda verksamhet för framställning av statistik gäller sekretess enligt 24 kap. 8 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). Vid automatiserad behandling av personuppgifter gäller reglerna i personuppgiftslagen (1998:204). På statistikområdet finns dessutom särskilda regler för personuppgiftsbehandling i lagen (2001:99) och förordningen (2001:100) om den officiella statistiken.

A.8 Gallringsföreskrifter

Grunduppgifterna hämtas från redan befintliga register på SCB. Datamaterialet har sammanställts särskilt för denna rapport och personuppgifterna gallras så fort resultaten tagits fram.

A.9 EU-reglering

Den demografiska analysen över *Barnafödande i nya relationer* berörs inte direkt av någon EU-reglering.

A.10 Syfte och historik

Sedan 1960-talet har Sverige liksom många andra länder upplevt stora demografiska förändringar som exempelvis senareläggning av familjebildning och barnafödande och mindre stabila relationer. De senaste decenniernas förändring har medfört att allt fler lever som ensamstående och som ensamstående föräldrar. När dessa grupper blir allt större ökar också möjligheterna att bilda nya par. Om denna nyparbildning sker under de barnafödande åldrarna kan det innebära möjligheter för ytterligare barnafödande.

Syftet med rapporten är att beskriva hur barnafödandet, som beror på nyparbildning, har förändrats över tid. Syftet är också att analysera tänkbara förklaringar till utvecklingen på 2000-talet. Rapporten är en *Demografisk analys*, www.scb.se/be0701. Syftet med demografiska analyser är att analysera och beskriva utvecklingen när det gäller fruktsamhet, dödlighet och migration, att ge underlag för de antaganden som ligger till grund för de årliga befolkningsframskrivningarna (se *Befolkningsframskrivningar*, www.scb.se/be0401) samt att analysera och beskriva parbildning och separationer.

Analyser av befolkningsutvecklingen har i princip gjorts sedan befolkningsstatistiken startade 1749. I samband med den stora utvandringen till Amerika gjordes en omfattande emigrationsutredning. *Krisen i befolkningsfrågan* på 1930-talet är ett annat exempel på när analys av befolkningsutvecklingen var högaktuell. SCB har länge haft i uppgift att löpande analysera befolkningsutvecklingen och att göra specialundersökningar inom befolkningsområdet. Sedan 1986 publiceras analyserna i serien Demografiska rapporter.

A.11 Statistikanvändning

Demografisk analys har en bred grupp av externa användare, där regeringen, statliga myndigheter, kommuner och landsting är huvudanvändarna. Rapporterna används också av media, studerande och allmänhet för att få ökad kunskap om demografiska utvecklingstrender i samhället.

A.12 Uppläggning och genomförande

I rapporten beskrivs hur barnafödandet som beror på nyarbildning har utvecklats under perioden 1970–2011. Analysen görs både ur ett barnperspektiv och ur ett föräldraperspektiv. När studien görs utifrån ett barnperspektiv så är det antal barn som vid födelsen har halvsyskon som studeras. Om man vid födelsen har halvsyskon så innebär det att någon av ens föräldrar har barn sedan tidigare med en annan partner. I analysen som utgår från föräldraperspektivet så studeras hur många av mammorna respektive papporna som får barn med flera partners. Hur vanligt är det att få andra barnet med en ny partner? Och hur många är det som får ett tredje och ett fjärde barn där minst ett av barnen har skaffats med en annan partner. I ett sista steg görs ett försök att analysera tänkbara förklaringar till utvecklingen på 2000-talet. Då görs en logistisk regression där väsentliga variabler inkluderas.

Det datamaterial som används i rapporten utgår från uppgifter från flera av SCB:s totalräknade register. Framförallt kommer materialet från *Historiska befolkningsregistret* (HBR) och *Flergenerationsregistret* vilka är specialbearbetningar av *Registret över totalbefolkningen* (RTB).

A.13 Internationell rapportering

Ingen internationell rapportering görs.

A.14 Planerade förändringar i kommande undersökningar

Detta är inte relevant eftersom rapporten *Barnafödande i nya relationer* är en engångsrapport.

B Kvalitetsdeklaration

B.0 Inledning

SCB deklarerar kvaliteten i statistiken enligt ett kvalitetsbegrepp som består av fem huvudkomponenter:

- (1) **Innehåll**, som framför allt gäller statistikens målstorheter.
- (2) **Tillförlitlighet**, som avser osäkerhetskällor och hur dessa påverkar statistiken.
- (3) **Aktualitet**, som omfattar tidsaspekter som spelar roll för hur väl statistiken beskriver nuläget.
- (4) **Jämförbarhet och sam användbarhet**, som avser möjligheter till jämförelser, över tiden och mellan grupper, samt till att använda statistiken tillsammans med annan statistik.
- (5) **Tillgänglighet och förståelighet**, som avser statistikens fysiska tillgänglighet och dess förståelighet.

För mer information om kvalitetsbegreppet för officiell statistik och en mer detaljerad redovisning av innebörden i de fem huvudkomponenterna, se rapporten *Kvalitetsbegrepp och riktlinjer för kvalitetsdeklaration av officiell statistik (MIS2001:1)* i serien *Meddelande i samordningsfrågor för Sveriges officiella statistik*. Publikationen finns på SCB:s webbplats.

B.1 Innehåll

1.1 Statistiska målstorheter

1.1.1 Objekt och population

I analysen som görs ur ett barnperspektiv är det födda barn 1970–2011 som är målpopulationen. I rampopulationen ingår de barn som vid födelsen har minst ett syskon. I analysen som görs ur ett föräldraperspektiv är det kvinnor och män som har fått barn 1970–2011 som är målpopulation.

1.1.2 Variabler

Variablerna gäller barnen eller deras föräldrar. De variabler som ingår i statistiken och berör barnen är barnens kommungrupp vid födelsen, antal syskon vid födelsen.

De variabler som berör barnens föräldrar är ålder vid barnafödande, utbildningsnivå, paritet (barnets ordningsnummer) och födelseland.

1.1.3 Statistiska mått

I rapporten redovisas resultaten i form av antal, andelar och i summerade fruktsamhetstal. Analysresultaten presenteras i form av oddskvoter där risken att separera jämförs med referensgruppen, som är satt till 1. Om oddskvoten är över 1 betyder det att risken är högre och om oddskvoten är lägre än 1 betyder det att risken att separera är lägre än för referensgruppen.

1.1.4 Redovisningsgrupper

Statistiken redovisas efter år, föräldrarnas ålder, föräldrarnas bakgrund, föräldrarnas utbildningsnivå, föräldrarnas paritet (ordningsnummer på barnet), barnens kommungrupp vid födelsen, antal syskon som barnet har vid födelsen.

1.1.5 Referenstider

Statistiken innehåller information från åren 1970–2011.

1.2. Fullständighet

I rapporten studeras förekomsten av barnafödande som härrör från nyparbildning. Däremot studeras inte hur barn, föräldrar och syskon påverkas av detta och om det är positivt eller negativt för dem.

B.2 Tillförlitlighet

2.1 Tillförlitlighet totalt

Statistiken i denna rapport bygger på uppgifter från SCB:s totalräknade individregister. Tillförlitligheten är mycket hög när det gäller uppgifter om giftermål, barnafödande och dödsfall. Statistiken i denna rapport baseras till stor del på uppgifter om barnafödande, statistik med hög tillförlitlighet.

2.2 Osäkerhetskällor

2.2.1 Urval

Statistiken är totalräknad och därmed inte påverkad av urvalsosäkerheter.

2.2.2 Ramtäckning

Statistiken bygger på befolkningsstatistiken (RTB). Alla täckningsfel som finns i detta register finns också med i statistiken i denna rapport. Undertäckningen av nyfödda är väldigt liten vilket betyder att i princip alla barn som föds i Sverige också finns registrerade.

Registeruppgifter för utrikes födda är behäftade med större felkällor än uppgifter för inrikes födda. I viss utsträckning kan personer som invandrar till Sverige ha fött barn utanför Sverige utan att detta markerats i registren. Det innebär att uppgift om paritet är av något sämre kvalitet även för utrikes födda. För mer information om ramtäckning, se *Beskrivning av statistiken* för befolkningsstatistiken, www.scb.se/be0101.

2.2.3 Mätning

Mätningen för statistiken i rapporten *Barnafödande i nya relationer* består i att hämta uppgifter från SCB:s befolkningsregister. Det finns inga indikationer på att det uppstår nya mätproblem vid inhämtningen än de som eventuellt har uppstått vid den ursprungliga mätningen.

Uppgifterna till de register som används hämtas från de externa folkbokföringsregistren och är administrativa till sin karaktär. Primärt är det Skatteverket (skattekontoren) som samlar in, mäter och registrerar uppgifterna. Insamlingen genomförs i fastställda rutiner och med hjälp av olika typer av blanketter. Hur uppgiftsinsamlingen och dataregistreringen i praktiken går till framgår av den handbok i folkbokföring som används i arbetet.

Eftersom en stor del av rapporteringen till folkbokföringssystemet sköts av barnmorskor, vigsselförrättare, domstolar eller läkare där rapporteringen är en del av arbetsuppgifterna kan man rimligen anta att uppgifterna rapporteras med små mätfel. Då rapporteringen sköts av individen själv, till exempel vid flyttning, är mätfelen troligen större än vid rapportering i samband med yrkesutövning.

För mer information om befolkningsregistret, se vidare *Beskrivning av statistiken* (BaS) för Befolkningsstatistiken, www.scb.se/BE0101.

2.2.4 Svarsbortfall

Svarsbortfall, vanligen förkortat till bortfall, uppstår när värde på en eller flera variabler i en undersökning inte kan hämtas in. Saknas alla värden för ett undersökningsobjekt (t.ex. person, företag, kommun osv.) är det frågan om *objektsbortfall*; saknas enbart vissa värden, handlar det om *partiellt bortfall*.

Statistiken baseras på uppgifter från SCB:s totalräknade individregister där inget objektsbortfall finns men det förekommer partiellt bortfall i några fall.

För vissa av barnens föräldrar saknas uppgift om utbildningsnivå. Det kan till exempel bero på att de har en utbildning från ett annat land som inte har blivit registrerad i Sverige. Denna grupp redovisas endast med antalsuppgifter och är inte redovisad i tabeller och diagram i övrigt.

Uppgifter om kvinnans och mannens paritet (antal födda barn) kommer från Flergenerationsregistret som är en ombearbetning av RTB. Flergenerationsregistret innehåller uppgifter om föräldrar födda 1932 och senare (som var vid liv 1961). Uppgiften om fadern saknas något oftare än uppgift om modern. Det innebär att kvinnor enligt registren har fått något fler barn än män. Mannens paritet är i och med detta av något sämre kvalitet.

2.2.5 *Bearbetning*

Bearbetningsfel är fel som kan uppkomma när man bearbetar det insamlade materialet, manuellt eller maskinellt. För vissa typer av fel som uppkommer vid databeredning (dataregistrering, kodning och granskning/rättning) kan man efter studier som bygger på upprepning av dessa moment ibland dra slutsatser om både risker och konsekvenser.

Andra bearbetningsfel beror på den ”mänskliga faktorn”, t.ex. beräkningsfel, programmeringsfel och systemfel. Risken för att de skall inträffa och den konsekvens detta får för statistiken är mycket svår att beräkna. SCB arbetar kontinuerligt för att minimera riskerna för negativ inverkan på statistikens tillförlitlighet på grund av fel som beror på den ”mänskliga faktorn”, både förebyggande och genom snabba åtgärder när sådana fel upptäcks.

Dataregistrering sker vid de lokala skattemyndigheterna. Då uppgifterna bereds, dataregistreras och bearbetas inom folkbokföringen genomförs både manuella och maskinella kontroller som kan ge upphov till rättelser och korrigeringar. När uppgifterna aviserats till SCB granskas de i de olika skeden av bearbetningar som görs innan de godkänns för inläggning i SCB:s register.

För framtagning av datamaterialet som använts i statistiken har ytterligare bearbetningar gjorts. Här kan vissa fel ha uppkommit, det vill säga utöver de som finns för de olika administrativa register som är grundmaterial för statistiken. Resultaten har rimlighetskontrollerats kontinuerligt under arbetets gång och statistiken kan antas vara relativt opåverkad av ytterligare bearbetningsfel.

2.2.6 *Modellantaganden*

Modellantaganden vid framställning av datamaterialet redovisas i avsnitt 2.2.5 *Bearbeta*.

För att undersöka skillnaderna mellan åren 1990–2011 i andelen barn som föds med halvsyskon och förklara vad upp- och nedgångarna beror på används logistisk regression. Den logistiska modellen är användbar när utfallsvariabeln enbart kan anta två värden. I detta fall rör det sig om att barnet vid födseln har halvsyskon eller inte.

I grundmodellen kontrolleras endast för år, eftersom syftet är att jämföra skillnaden mellan åren. I nästa modell inkluderas förklarande variabler som har visats relevanta för benägenheten att vid födelsen ha halvsyskon. Genom att kontrollera för skillnader över tid när det gäller dessa variabler går det att urskilja hur mycket av skillnaderna i benägenheten att ha halvsyskon vid födelsen som beror på förändringar när det gäller dessa egenskaper hos föräldrarna och barnen.

2.3 Redovisning av osäkerhetsmått

Osäkerhetsmått i vanlig mening i form av konfidensintervall beräknas inte eftersom det är en totalräknad studie. Några analysresultat presenteras som oddskvoter och där redovisas om skattningen är signifikant skild från referens-kategorin på olika nivåer.

B.3 Aktualitet

3.1 Frekvens

Rapporten *Barnafödande i nya relationer* är inte en återkommande rapport. Rapporten publiceras i serien *Demografiska rapporter* och rapporter i denna serie utkommer intermittent med ett par rapporter per år.

3.2 Framställningstid

Räknat från den senaste referenstidpunkten är framställningstiden till publicering cirka 14 månader.

3.3 Punktlighet

Publicering sker i enlighet med SCB:s publiceringsplan.

B.4 Jämförbarhet och sammanvändbarhet

4.1 Jämförbarhet över tiden

Rapporten är av engångskaraktär och att jämföra över tiden är därmed inte relevant.

4.2 Jämförbarhet mellan grupper

Statistiken redovisas främst efter år, föräldrarnas ålder och föräldrarnas paritet (ordningsnummer på barnet). Mannens paritet är av något sämre kvalitet än kvinnans paritet något som man bör ha i åtanke när jämförelser av resultaten görs mellan kvinnor och män.

4.3 Sammanvändbarhet med annan statistik

Annan statistik om barnafödande i nya relationer och som grundar sig på registerdata är jämförbar med denna statistik.

B.5 Tillgänglighet och förståelighet

5.1 Spridningsformer

Rapporten publiceras i serien *Demografiska rapporter* och är tillgänglig på SCB:s webbplats, www.scb.se/be0701, och i tryckt form. Ett urval av resultaten redovisas dessutom som tabeller och texter på webbplatsen.

5.2 Presentation

Resultaten presenteras i form av text, diagram och tabeller.

5.3 Dokumentation

Framställningen av statistikregistret och statistiken beskrivs i *Dokumentation av statistiken (SCBDOK)*. Statistikens kvalitet beskrivs i innevarande dokument, *Beskrivning av statistiken (BaS)*. Dokumentationer finns på SCB:s webbplats, www.scb.se/be0701.

Den publicerade rapporten innehåller ett dokumentationsavsnitt – Fakta om statistiken vilket är en sammanfattning av Beskrivning av statistiken.

5.4 Tillgång till primärmaterial

Grunduppgifterna från SCB:s befintliga register är skyddade av gällande sekretessregler men avidentifierat mikrodata kan efter prövning lämnas ut för forskningsändamål och statistik. För utlämnande av mikrodata hänvisas till uppdragsansvarig vid befolkningsstatistiken, 019-17 61 00, eller befolkning.forskning@scb.se.

5.5 Upplysningstjänster

Lotta Persson, Statistiska centralbyrån, 104 51 Stockholm, telefon: 08-506 94 211, e-post: demografi@scb.se